

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та
філософії

 Ольга ВІННІЧУК
26 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична культура та ідеологія

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньою професійною програмою Політологія
спеціальності *052 Політологія*

галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*

мова навчання *українська*

2025 -2026 навчальний рік

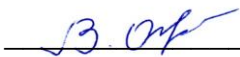
Розробники програми:

Антон Найчук, кандидат філософських наук, доцент кафедри політології та філософії

Ухвалено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 9 від 26 серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми  Ольга ВІННІЧУК

1. Зміст робочої програми навчальної дисципліни

Метою освітнього компоненту є ознайомити здобувачів вищої освіти з теорією політичної культури та ідеології, сприяти формуванню в них особистої політичної культури та ідеологічної досвідченості адекватної політичним реаліям ХХІ століття.

Основним завданням в цьому курсі є систематизація та розкриття основних категорій політичної культури та ідеології, вивчення основних теоретичних концепцій, що дозволяють на професійному рівні аналізувати протиріччя сучасного політичного процесу в контексті соціокультурної динаміки.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	2025-2026	2025-2026
Семестр вивчення	8	7-8
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120	120
Кількість годин навчальних занять	48	16
Лекційні заняття	24	8
Практичні заняття		
Семінарські заняття	24	8
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	72	104
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. Статус дисципліни: «обов'язкові освітні компоненти» (освітні компоненти професійної підготовки).

4. Передумови для вивчення дисципліни: Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків основних тем курсу з поняттями, термінами і категоріями політологічних дисциплін у процесі вивчення яких студенти могли б отримати розуміння політичної культури та ідеології.

Дана дисципліна в межах спеціальності 052 Політологія пов'язана із такими навчальними дисциплінами як: «Політичні системи та режими», «Порівняльна політологія».

5. Програмні компетентності навчання:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності	Фахові компетентності спеціальності (СК)
-------------------------	--

ЗК 07 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, культури та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	СК 03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. СК 05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
---	--

6. Очікувані результати навчання з дисципліни відповідно до ОП:

ПРН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- ✓ історію політичної культури і ідеології;
- ✓ причини і джерела формування та розвитку політичної культури і ідеологічних процесів;
- ✓ особливості національних політичних культур.

вміти:

- ✓ розрізняти підходи до аналізу й оцінки політичних культур та ідеології;
- ✓ використовувати можливості інших навчальних дисциплін в обґрунтуванні досліджень з політичної культури, розробці та реалізації проектної діяльності, реалізації культурної, національної політики;
- ✓ застосовувати надбані теоретичні знання у сучасній політичній реальності;
- ✓ використовувати різні підходи до аналізу проблем політичної історії та актуальних проблем політичної теорії та практики.

7. Засоби діагностики результатів навчання: поточне усне опитування та поточне тестування, співбесіда), самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, залік.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота

Змістовий модуль 1. <i>Теоретико-методологічні засади курсу «Політична культура та ідеологія».</i>							
Тема 1. Методологічні проблеми курсу «політична культура та ідеологія»	18	4		2		12	
Тема 2. Структурні засади політичної культури та ідеології	20	4		4		12	
Тема 3. Проблема типологізації політичної культури в політичній науці	20	4		4		12	
Разом за змістовим модулем 1	58	12		10		36	
Змістовий модуль 2. <i>Праксеологічні аспекти функціонування політичної культури</i>							
Тема 4. Шляхи формування політичної культури та ідеології	22	6		4		12	
Тема 5. Політична культура та ідейні орієнтири українського суспільства	20	4		4		12	
Тема 6. Цінності і характеристика політичної культури та ідеології Сходу і Заходу	20	2		6		12	
Разом за змістовим модулем 2	62	12		14		36	
Разом годин	120	24		24		72	

Заочна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. <i>Теоретико-методологічні засади курсу «Політична культура та ідеологія».</i>							
Тема 1. Методологічні проблеми курсу «політична культура та ідеологія»	19	2				17	
Тема 2. Структурні засади політичної культури та ідеології	20			2		18	
Тема 3. Проблема типологізації політичної культури в політичній науці	19			2		17	
Разом за змістовим модулем 1	58	2		4		52	

Змістовий модуль 2. <i>Праксеологічні аспекти функціонування політичної культури</i>							
Тема 4. Шляхи формування політичної культури та ідеології	21	2		2		17	
Тема 5. Політична культура та ідейні орієнтири українського суспільства	20	2				18	
Тема 6. Цінності і характеристика політичної культури та ідеології Сходу і Заходу	21	2		2		17	
Разом за змістовим модулем 2	62	6		4		52	
Разом годин	120	8		8		104	

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні аналітичних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Формою підсумкового контролю є залік.

Аудиторна робота		самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	20	50	100
10	20			

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
12-10	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів, письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову й додаткову літературу.

9-7	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
6-4	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності й помилки.
3-0	Фрагментарно, стисло (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів і письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Критерії оцінювання самостійної роботи (есе/індивідуальне завдання).

Есе оцінюється в 20-18 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням соціологічних та політологічних термінів, що мають відношення до теми есе; надана аргументація власної думки з опорою на соціально-політичний аспект в контексті проблематики есе; есе розгорнуто розкриває заявлену тему.

Есе оцінюється в 16-18 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням соціологічних та політологічних та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики есе; есе не містить відповіді на одне з питань плану есе або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету розгляду.

Есе оцінюється в 14-16 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні соціологічних та політологічних та спеціальних термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики есе без теоретичного обґрунтування; есе не містить відповіді на два питання плану есе або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 12-14 бали, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному(а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 0 балів, якщо: есе має реферативний характер без соціологічного та політологічного аналізу; есе є плагіатом, тобто коли автор скористається нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

Модульна контрольна робота (50 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають

академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Максимальна кількість балів за МКР – 50. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 30, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

«відмінно» 45 – 50 б.

«добре» 38– 44 б.

«задовільно» 30– 37 б.

«незадовільно» менше ніж 30 б.

Оцінювання модульної контрольної роботи: При оцінюванні контрольної роботи враховується:

- науковість аналізу явищ і процесів;
- рівень опанування студентом навчального матеріалу;
- логічність, конкретність й послідовність викладу матеріалу;
- вміння робити висновки і рекомендації;
- грамотне написання тексту.

1 питання	10 балів
2 питання	20 балів
3 питання	20 балів
	Всього: 50 балів

Семестровий залік (100 балів)

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Здобувачі, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю, отримують оцінки за результатами підсумкового контролю у формі заліку з кредитного модуля (навчальної дисципліни).

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, отримують за результатами підсумкового контролю у формі заліку оцінку F за шкалою ECTS та „не зараховано” за національною шкалою.

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі заліку, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Таблиця відповідності шкал оцінювання

навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Рейтингова	Оцінка за шкалою ECTS	Національна шкала оцінювання
--	--------------------------------------	---

оцінка з навчальної дисципліни		
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	
35-59	FX	Не зараховано (з можливістю повторного складання)
1-34	F	Не зараховано (з обов'язковим повторним курсом)

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них.

10. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Політична культура та ідеологія»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;
- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;
- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримав незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;
- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії, яку створюють за розпорядженням декана факультету.
- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачу вищої освіти не присвоюють.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

12. Рекомендована література Основна

1. Горло Н. В. Політична культура : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Політологія» освітньо-професійних програм «Політологія» і «Міжнародна політика та політика національної безпеки». Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 84 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/16946>
2. Найчук А.В., Черелюк Ю.М. Сутність основних дефініцій дослідження релігії у контексті суспільно-політичного дискурсу. Науковий журнал «ПОЛІТИКУС». Випуск 1. 2025. С.142-146. <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-1.22>
3. Остапенко М. А. Політична культура суспільства: навч. посіб.. К.: МАУП, 2008. 96 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/polit_kult_syp.pdf
4. Політична культура: сутність, типи та функції. Політична свідомість: URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/politolog/17566/>
5. Поліщук І.О. Поняття та структура політичної культури. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/2418/2/Поліщук%20І.О..pdf>
6. Рудакевич О. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 352 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/546/1/%D0%A0%D1%..pdf>
7. Чабанов, В., Найчук, А., Маркітантов, В. До питання концептуалізації понять: «культура», «самобутність», «ідентичність», «етнокультурна самобутність». Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія». 2022. № 44. С. 312–330.

Додаткова

1. Бевз Т. Політична і етнополітична культура як об'єкт досліджень. Наукові записки / Курасівські читання-2005. К. : ІПіЕПД, 2006. Вип. 30. Кн. 1. С. 77–87.
2. Ващенко О. Формування політичної культури особистості як мета політичної соціалізації. Гілея. 2013. Вип. 65. С. 515–522.
3. Вятр С. Політична культура в Середній Європі. Чи існує політична культурна ідентичність у переході від Сходу до Заходу. URL: [http : // www.ji.lviv.ua/n9texts/wiatr.htm](http://www.ji.lviv.ua/n9texts/wiatr.htm)
4. Габелюк Л. В. Місце політичної культури в інформаційному просторі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. 2008. № 89-90. С. 43-47.
5. Губерський Л. Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методологічно-світоглядний аналіз. [3-є вид.] К. : Знання України, 2007. 580 с.
6. Даймонд Л. Консолідація демократії і політична культура. Демократія : антологія / [упоряд. О. Проценко]. К. : Смолоскип, 2005. С. 882–942.
7. Загрішук І. Д. На межі національних культур Харків : УкрДАЗТ, 2006. 260 с.
8. Зубро Т. Інтерпретаційний підхід в концепціях політичної культури. Політичний менеджмент. 2007. С. 100-104.
9. Історія світової культури : навч. посіб. / керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. [3-тє вид. перероб. і доп.]. К. : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
10. Карнаух А. Проблеми становлення сучасної політичної культури в Україні <http://www.personal.in.ua/article.php?id=573>
11. Кокорська О. І. Політична культура : теоретико-методологічні проблеми. Політична культура: теорія, проблеми, перспективи. К. : ПАРАПАН, 2004. С. 7–15.
12. Корнієнко В. О., Добіжа В. В. Формування політичної культури сучасної владної еліти в Україні : моногр.. Вінниця : ВНТУ, 2009. 160 с.
13. Литвин В. Політична культура українського суспільства: традиції і сучасність. URL: <http://cn.com.ua/№206/politics/view/view.html>
14. Політична культура в забезпеченні єдності та консолідації українського суспільства : монографія / авт. кол. : В. А. Гошовська [та ін.] ; за ред. В. А. Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. 144 с. (Наукова школа вітчизняного парламентаризму, Серія «Бібліотека

- народного депутата») <https://ipacs.knu.ua/?lang=ukr&tip=dop&tipn=Page&page=337>
15. Політична участь як показник рівня політичної культури суспільства : практ. посіб. / авт.кол. : В. А. Гошовська [та ін.] ; за ре. В. А. Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. 112 с. (Наукова школа вітчизняного парламентаризму. Серія «Бібліотека народного депутата») <https://ipacs.knu.ua/?lang=ukr&tip=dop&tipn=Page&page=337>
 16. Проскуріна О. О. Політична культура інформаційного суспільства. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛДУ імені Тараса Шевченка, 2008. 352 с.
 17. Рудакевич О. М. Взаємозв'язок національної ідентичності і культури в націєтворчому процесі. Грані [наук.-теорет. громад.-політ. альманах]. 2010. № 2. – С. 155–159.
 18. Рудакевич О. Засади типології національної політичної культури Політичний менеджмент. 2011. № 6. С. 137–144.
 19. Шерман О. М. Політичний стереотип: місце у політичному процесі та технології формування засобами масової інформації : моногр. Львів : Сполом, 2008. 227 с.
 20. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний та прикладний аспекти: монографія. Луганськ : Еталон-2, 2009. 308 с.

13. Інтернет-джерела:

1. Бжезинський З. «Україна має показати своєму молодшому братові – Росії – приклад політичної культури» URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2007/11/14/66832.htm> .
2. Вятр Є. Політична культура в Середній Європі. Чи існує політична ідентичність у переході від Сходу до Заходу? URL: www.ji.lviv.ua/n9texts/wiatr.htm
3. Західна політична культура: римський шлях. URL: https://stud.com.ua/50274/politologiya/zahidna_politichna_kultura_rimskiy_shlyah
4. Ісламська політична культура. URL: https://stud.com.ua/50272/politologiya/islamska_politichna_kultura
5. Конфуціансько-буддійська політична культура. URL: https://stud.com.ua/50271/politologiya/konfutsiansko_buddiyska_politichna_kultura
6. Морозова О. Особливості політичної культури Сходу і Заходу URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/36070/Morozova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>
8. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/>